

**Archeologienota met beperkte samenstelling
FASE 2: 69 APPARTEMENTEN EN 1
HANDELSRUIMTE
Gent – Vogelenzang/Verkaveling Voortman – Lot 6**

Natasja Reynolds en Ruth Ferket

Bornem
2020

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba

Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteurs: Natasja Reyns en Ruth Ferket

All-Archeo bvba
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2020/12.807/151

© All-Archeo bvba

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische en historische voorkennis	10
2.3	Onderzoeksopdracht	12
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	12
2.3.2	Beschrijving geplande werken	12
2.3.3	Werkwijze	24
2.4	Assessmentrapport	25
2.4.1	Inschatting archeologisch potentieel	25
2.4.2	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese	28
2.4.3	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	29
3	Samenvatting	30
4	Bibliografie	31
4.1	Publicaties	31
4.2	Websites	31
5	Bijlagen	32
5.1	Archeologische periodes	32

1 Inleiding

Deze archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een stedenbouwkundige vergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 100 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 300 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen binnen de archeologische zone Historische stadskern van Gent¹ liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,² zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.³

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

Omdat de confrontatie tussen de toekomstige werken en een beperkt aantal doorslaggevende aspecten aantoont dat geen verdere maatregelen nodig zijn, betreft het een archeologienota met beperkte samenstelling.

¹ <https://id.erfgoed.net/aanduidingsobjecten/11888>

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

³ <https://geo.onroenderfgoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2020K188

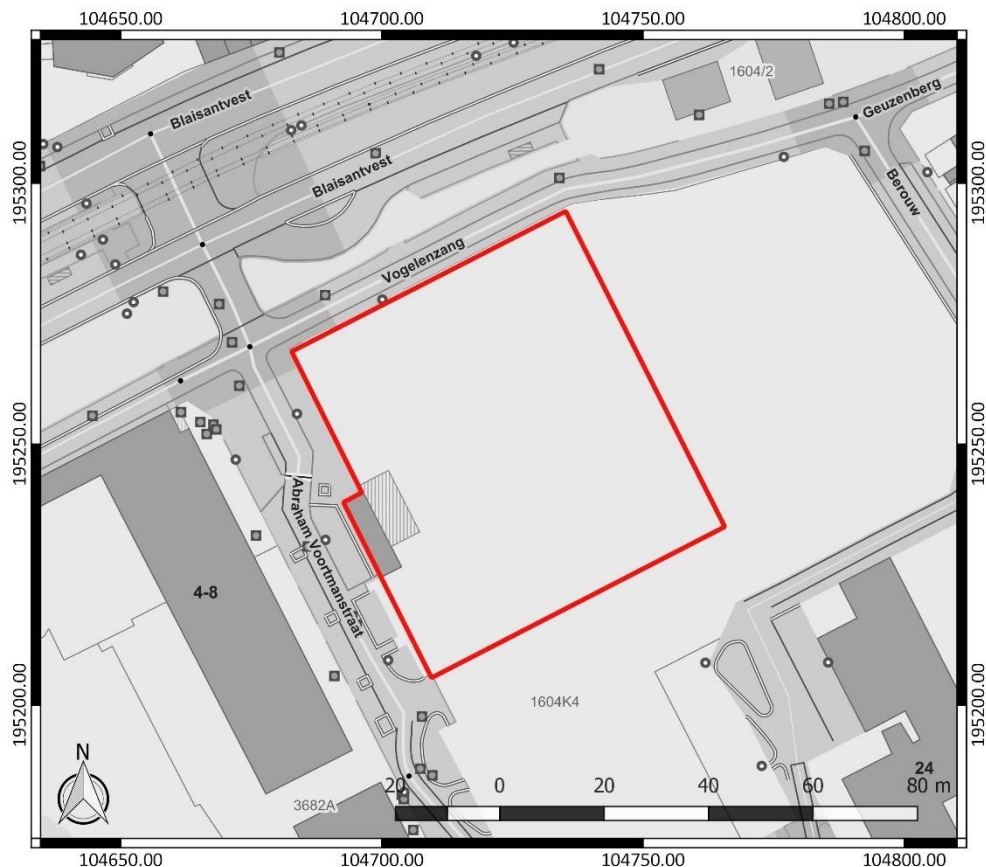
Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Oost-Vlaanderen, Gent, Gent, Vogelenzang 31, Blaisantvest

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 104682.72, 195205.27
- 104765.66, 195294.63

Kadastraal plan:

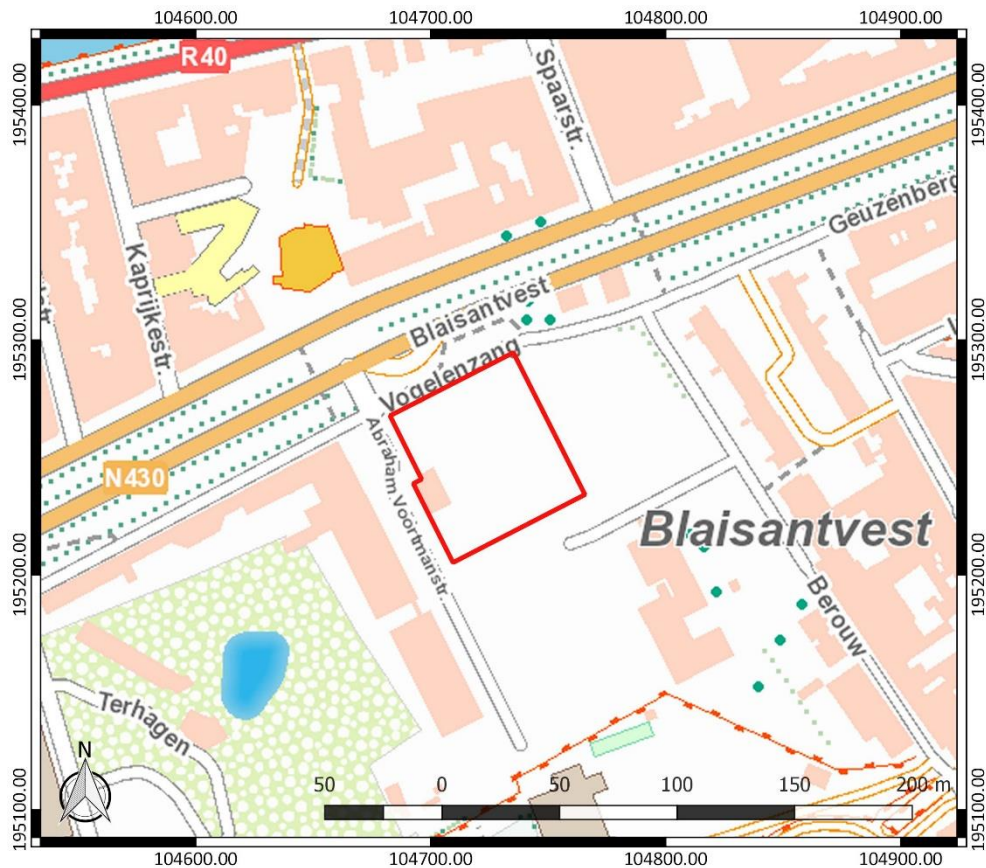

Figuur 1: Kadastraalplan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Gent, Afdeling 1, sectie A, nummer 1604K4 (partim)

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 4161 m²

Topografische kaart:

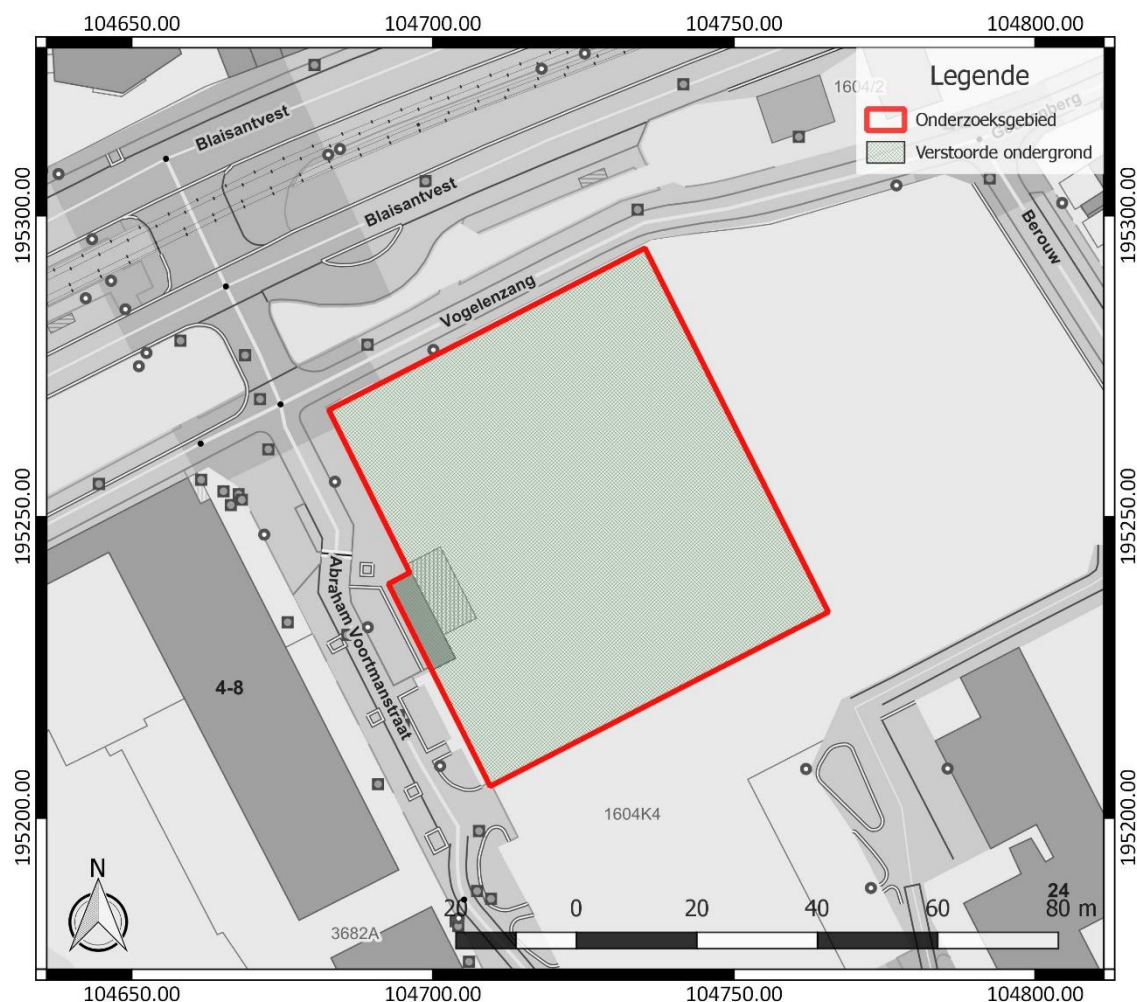

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 17/09/2019 – 20/11/2020

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, fabriek, gesaneerd terrein

Verstoorde zones: Voor aanvang van de projectontwikkeling was het terrein grotendeels bebouwd met fabrieksgebouwen die omgevormd werden tot magazijn en werkplaats, en recenter met een aangebouwd mortuarium. Op basis van een stedenbouwkundige vergunning van april 2016 werd de bebouwing en verharding gesloopt. Tijdens de sloop werden beton en metselwerk ontdekt tot ca. 1 m diep en volledig uitgegraven. De rest van het terrein bleek tot ca. 1 m diep gecontamineerd met gebonden asbest. De gecontamineerde grond werd eveneens tot ca. 1 m diep afgegraven.⁴

Figuur 3: Verstoringenkaart met aanduiding van de zone waar graafwerken en bodemsaneringen zijn uitgevoerd tot op een diepte van ca. 1 m, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

⁴ Informatie verkregen van JUXTA architectuur

Figuur 4: Sloop van de gebouwen ter hoogte van het onderzoeksgebied

Figuur 5: Uitgravingen ter hoogte van het onderzoeksgebied

Figuur 6: Uitgravingen ter hoogte van het onderzoeksgebied

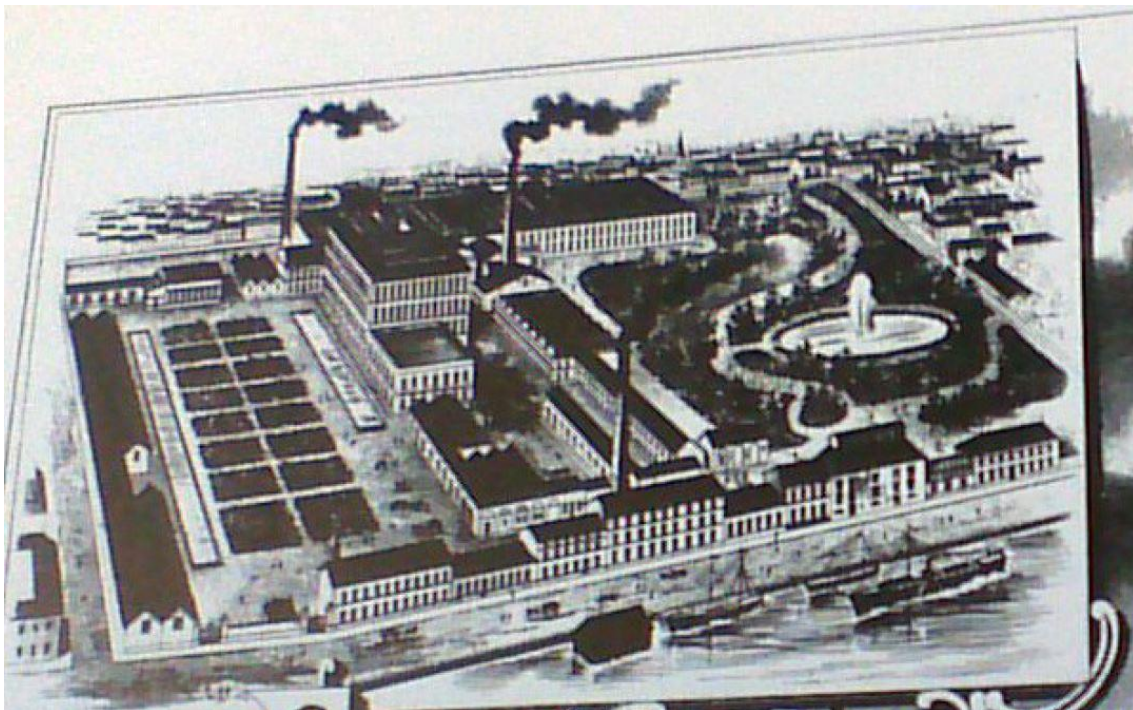

Figuur 7: Uitgravingen ter hoogte van het onderzoeksgebied

2.2 Archeologische en historische voorkennis

In 2019 werd voor het onderzoeksgebied reeds een archeologienota opgesteld (ID 12962).⁵ Naar aanleiding van wijzigingen in de geplande werken diende een nieuwe archeologienota opgesteld te worden om bij de vergunningsaanvraag te voegen.

De Rabotwijk bestond eertijds uit een moerassig gebied ten noordwesten van de oude versterkte sluis op de 16de-eeuwse stadsomwalling. Deze sluis werd "het Rabot" genoemd. Na het afschaffen van de octoairechten in 1860 werden de omwallingsgrachten Blaisantvest en Begijnenvest gedempt of overwelfd en verstedelijkte het gebied.⁶ De oude Vogelenzanggracht werd in de 16de eeuw naar de Sassevaart toe ont dubbeld met een buitenvest die doorgetrokken werd doorheen Meerhem. De Groene Brielwijk was één van de oude stadswijken tussen de Leiebocht, de Lieve en de vroegere Vogelenzanggracht. De wijk werd doorkruist door enkele oude straten en voorheen door talrijke waterloopjes. Het gebied bleef lange tijd een overwegend moerassig gebied met enkele verspreide kloosters, tot er textielfabrieken werden opgericht. Zo werd ook de fabriek van UCO-Texas hier opgericht in 1790 wegens de gunstige bodemgesteldheid voor de katoenindustrie.⁷

Figuur 8: Situatie omstreeks 1895, zicht vanop Vogelenzang (Museum over industrie, arbeid en textiel, detail briefhoofd (overgenomen uit: Architectenbureau Van Acker en Partners 2015, 5))

In 1790 richtten Frans De Vos en zijn schoonbroer Abraham Voortman een katoendrukkerij op. De fabrieksgebouwen werden opgetrokken aan de huidige Vogelenzang, de toenmalige Quai du Ramage. Na 15 jaar verliet De Vos, die financieel beheerder was, de vennootschap en bouwde Abraham Voortman, die aanvankelijk enkel de technische leiding op zich nam, de drukkerij verder uit tot de grootste katoendrukkerij van Gent. Hij zorgde onder meer voor de toevoeging van een mechanische

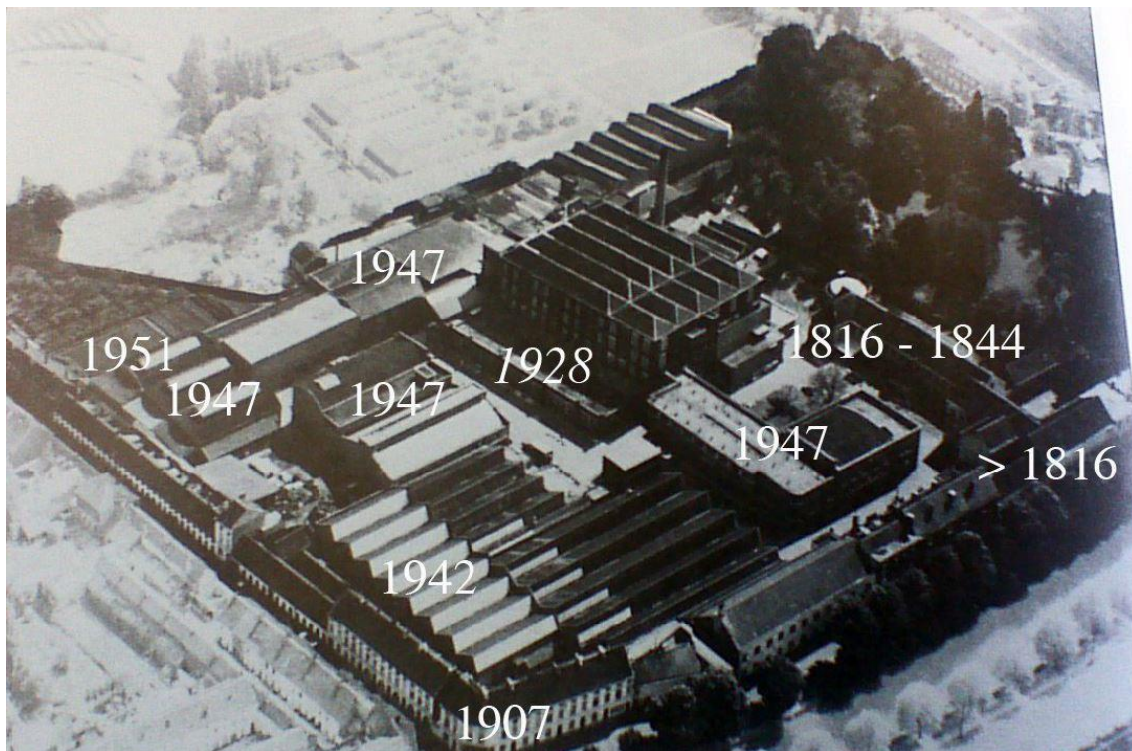
⁵ Reyns/Ferket 2019

⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: Rabotwijk [online] <https://id.erfgoed.net/themas/14003> (Geraadpleegd op 20-11-2020)

⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: Gent zestiende-eeuwse stadsuitbreiding [online] <https://id.erfgoed.net/themas/14751> (Geraadpleegd op 20-11-2020)

weverij, een constructieatelier en een mechanische spinnerij. Na het overlijden van Abraham Voortman in 1810, werd het bedrijf voortgezet door zijn zoon François Voortman en zijn vrouw Marie De Vos. François Voortman werd nadien op zijn beurt opgevolgd door een andere telg uit de Voortmanfamilie. Het beheer van de fabriek bleef in handen van de familie tot aan de fusie met de N.V. La Louisiana in 1957. De fabriekssite zelf werd gaandeweg verder uitgebouwd. Dit wordt weerspiegeld op de historische kaarten van Gent.⁸ De katoendrukkerij A. Voortman onderging in 1876 een naamsverandering. De N.V. Texas trok onder haar nieuwe naam vele nieuwe investeringen aan en zorgde zo voor een verdere ontwikkeling van de fabriekssite.⁹

In maart 1880 kreeg de drukkerij te maken met een hevige brand. De spinnerij van de fabriek brandde volledig af. Enkele maanden later kon de productie van de spinnerij echter al worden verdergezet in snel opgetrokken voorlopige ateliers. Pas in 1887 werd gestart met de constructie van de definitieve gebouwen. Er werd hierbij geïnvesteerd in de meest moderne technologieën. Deze investeringen hadden talrijke positieve gevolgen voor de katoendrukkerij. Zo steeg het aantal arbeiders aanzienlijk, werd de fabriekssite verder ontwikkeld, en boekte de drukkerij zeer goede resultaten. Omstreeks 1951 was de volledige fabriekssite volgebouwd. Dit is duidelijk te zien op de volgende luchtfoto uit een reclamebrochure van de firma N.V. Loutex (Figuur 9). Dit was de nieuwe naam van de N.V. Texas, na de fusie met de N.V. La Louisiana in 1957.¹⁰ Na tien jaar werd de drukkerij opnieuw opgenomen in een fusieproject. Ditmaal werd de N.V. Loutex omgevormd tot de N.V. UCO na een fusie met Hanus en UCO. Omstreeks 1986 kwam er een einde aan de geschiedenis van de katoendrukkerij. Na bijna 200 jaar werd de fabriek opgedoekt. Ondertussen is het merendeel van de fabrieksgebouwen gesloopt.¹¹

Figuur 9: Situatie in 1951, met aanduiding van de fasering van de gebouwen (Museum over industrie, arbeid en textiel, detail briefhoofd (overgenomen uit: Architectenbureau Van Acker en Partners 2015, 5))

⁸ Architectenbureau Van Acker en Partners 2015, 3

⁹ Ibid., 5

¹⁰ Architectenbureau Van Acker en Partners 2015, 5

¹¹ Ibid., 6

2.3 Onderzoeksopdracht

2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: er zijn geen randvoorwaarden van toepassing.

2.3.2 Beschrijving geplande werken

Op het terrein wordt de bouw van 69 appartementen en één handelspand voorzien, bovenop een parkeergarage met twee ondergrondse niveaus en een half verzonken, gemeenschappelijke fietsenberging.

De nieuwbouw zal bestaan uit drie blokken: blok C in het noorden van het terrein, blok D in het oosten en blok E in het zuidwesten (Figuur 11). De handelszaak wordt ingericht in het westen van blok C. Verder worden in de drie bouwvolumes appartementen ingericht (Figuur 12 tot Figuur 14).

De parkeergarage met twee ondergrondse niveaus wordt onder blok C en D gebouwd (Figuur 15 en Figuur 16). De half verzonken fietsenberging wordt onder blok E aangelegd (Figuur 17). Ten oosten van blok E wordt een inrijhelling naar de fietsenstalling voorzien. De inrit naar de ondergrondse parking, ten noorden van blok E, werd reeds in een vorige fase uitgevoerd.

De ondergrondse niveaus komen over het algemeen te liggen op een diepte van 5,90 m onder het 0.00-peil, dat overeenkomt met 7,05 m TAW (Figuur 18 tot Figuur 20). Onder blok C varieert de diepte van de kelder van 5,90 m tot 6,65 m. De ondergrondse inrit heeft een diepte van 4,82 m. Plaatselijk worden liftputten aangelegd tot op een diepte van 7 m. Het rioleringsplan is in deze fase nog niet beschikbaar, maar de aanleg van riolering en andere nutsvoorzieningen betekent een bijkomende verstoring.

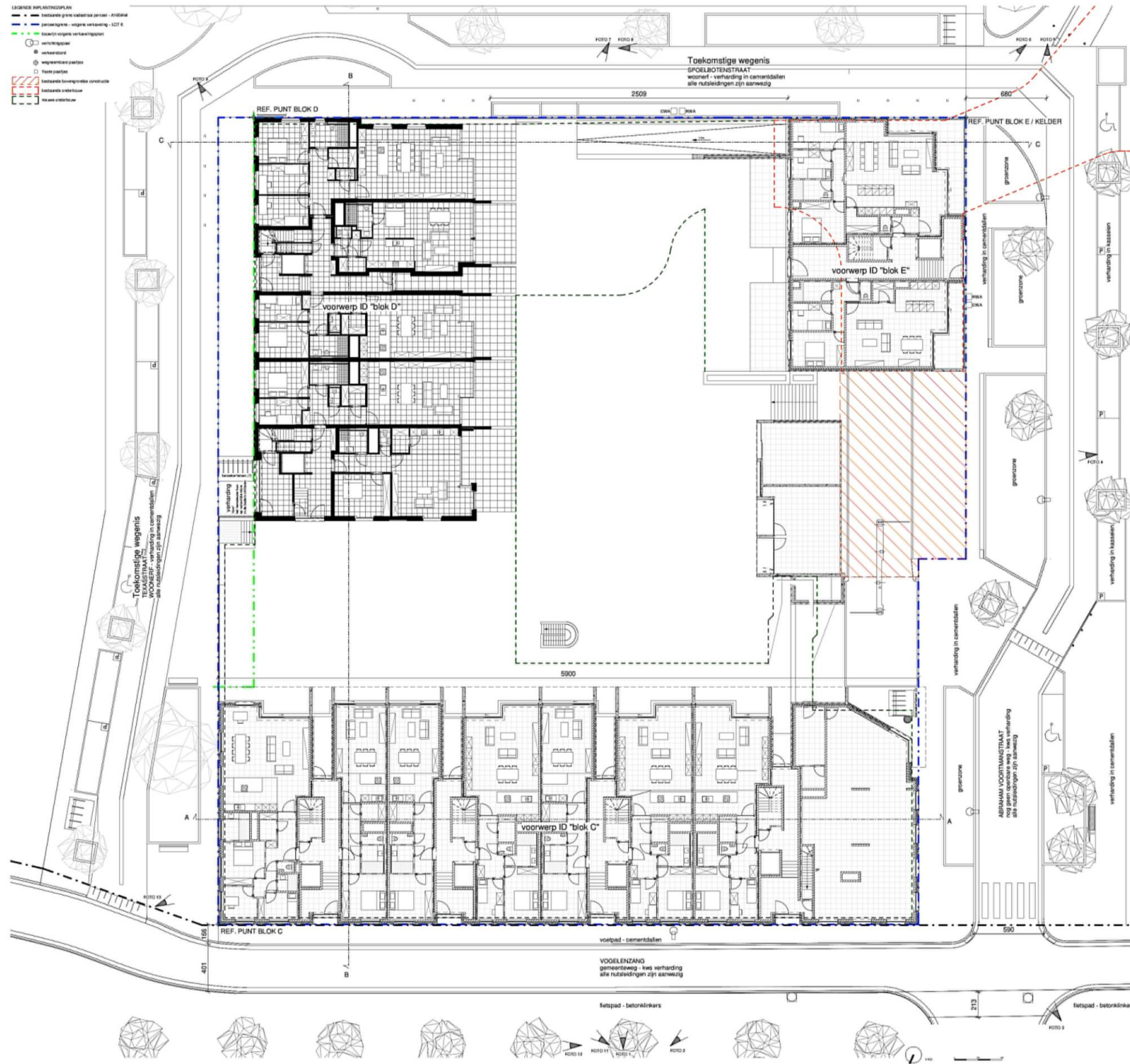
LIGGINGSPLAN

LEGENDE

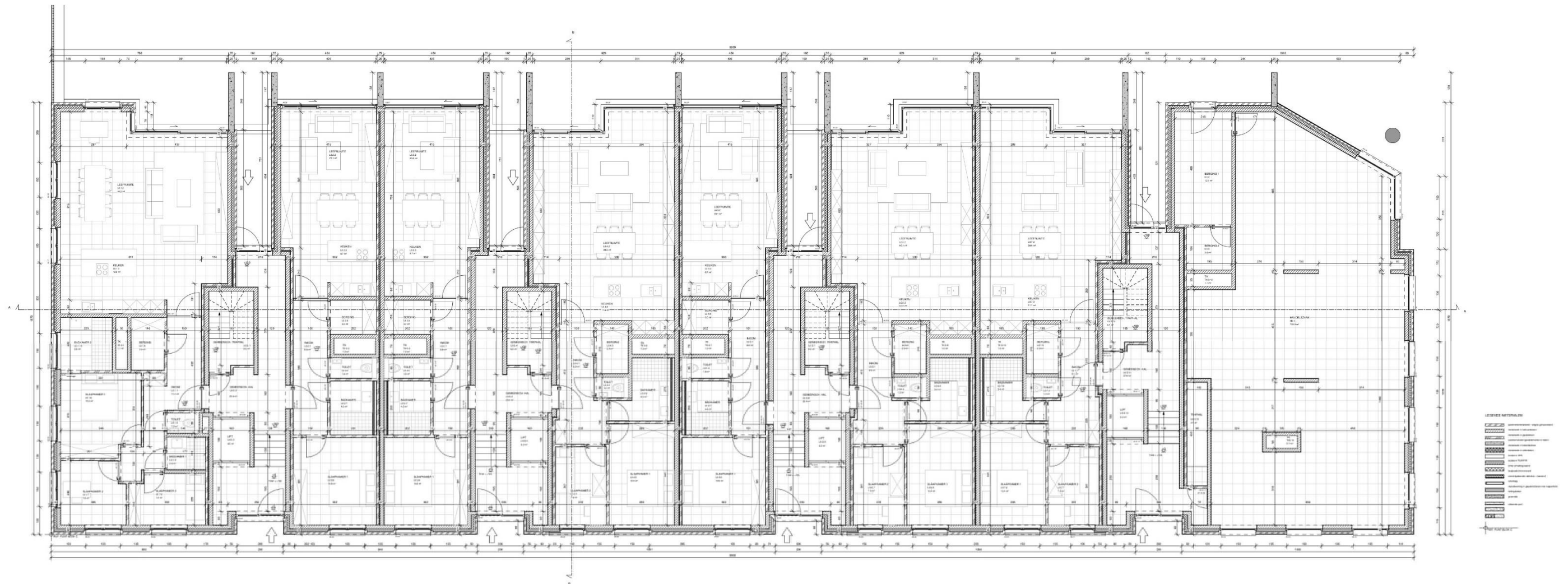
- LEGENDE BESTEMMINGSZONES
- ZONE VOOR BENIGZINSWONING
 - ZONE VOOR MEERGEGENSBEBUWING
 - ZONE VOOR VERHOEGENDE DIENSTVERLENING
 - ZONE VOOR PARKEER- EN NUTSVORZIENINGEN
 - GEMEENSDE STEDELIJKE ZONE
 - AANSLUITZONE
 - ZONE VOOR TUIN
 - ZONE VOOR VOORTUIN
 - ZONE VOOR WEGEN, FIETS- EN VOETWEGEN
 - ZONE VOOR OPENBAAR GROEN EN HEEMELWATERBUFFERING
 - OVERDRUK HEEMELWATERBUFFERING
 - ZONE VOOR PARK
 - BESTANDE BEBOUWING BUITEN DE VERKAVELING
 - TE BEHOUDEN BEBOUWING BINNEN DE VERKAVELING
- LEGENDE LUNEN EN SYMBOLEN
- GRENS VAN DE VERKAVELING
 - BESTANDE PERCEELSGRENS
 - ONTWORPEN ROOILUNEN
 - KAVELINGEN
 - TOELATING TUNNEN
 - OPENBAAR ELEKTRICITEITSCABINE
 - PEIL VAN HET TERREIN

Figuur 10: Verkavelingsplan met aanduiding van het onderzoeksgebied (lot 6) in rood

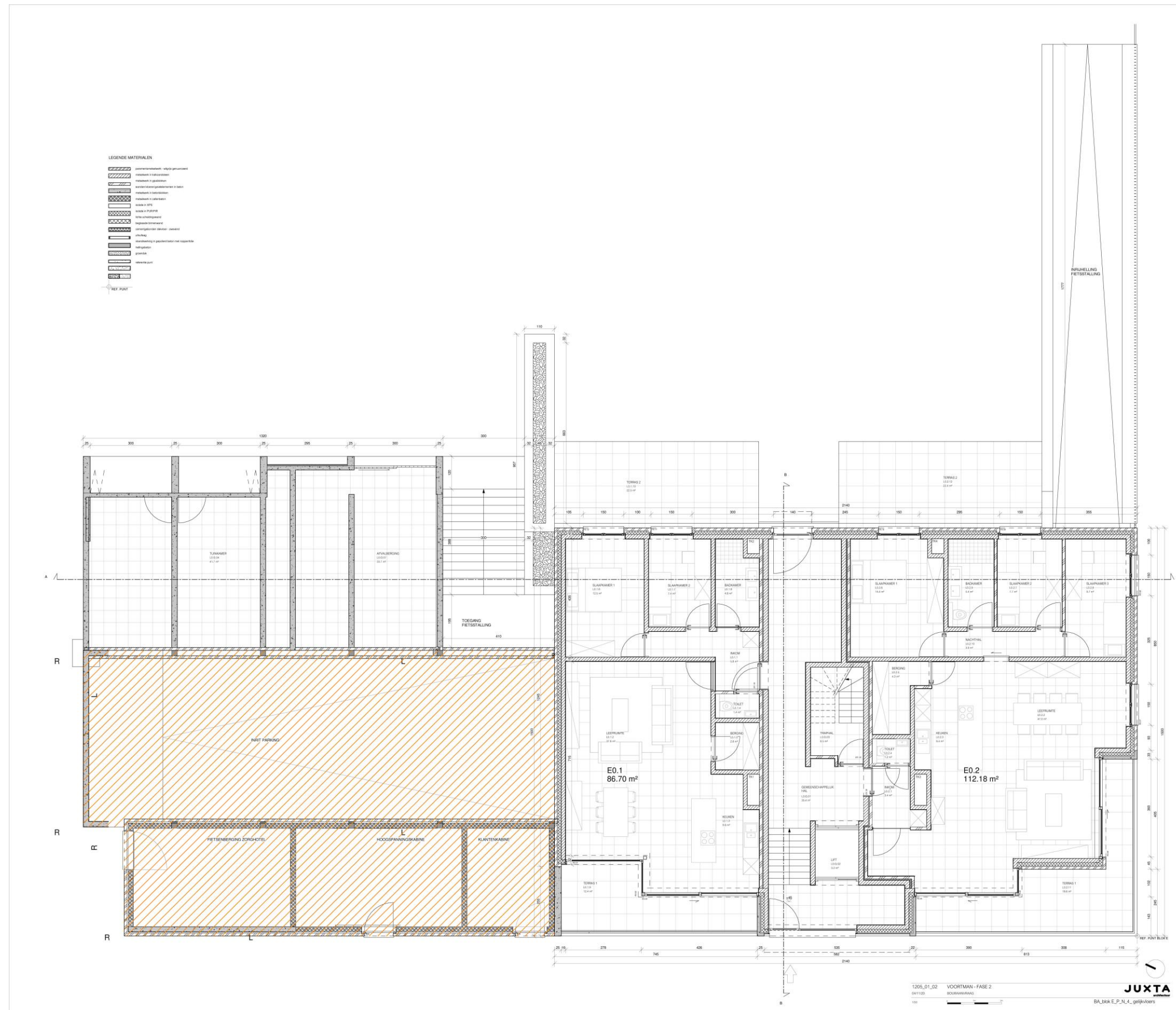

Figuur 11: Inplantingsplan (gelijkvloers)

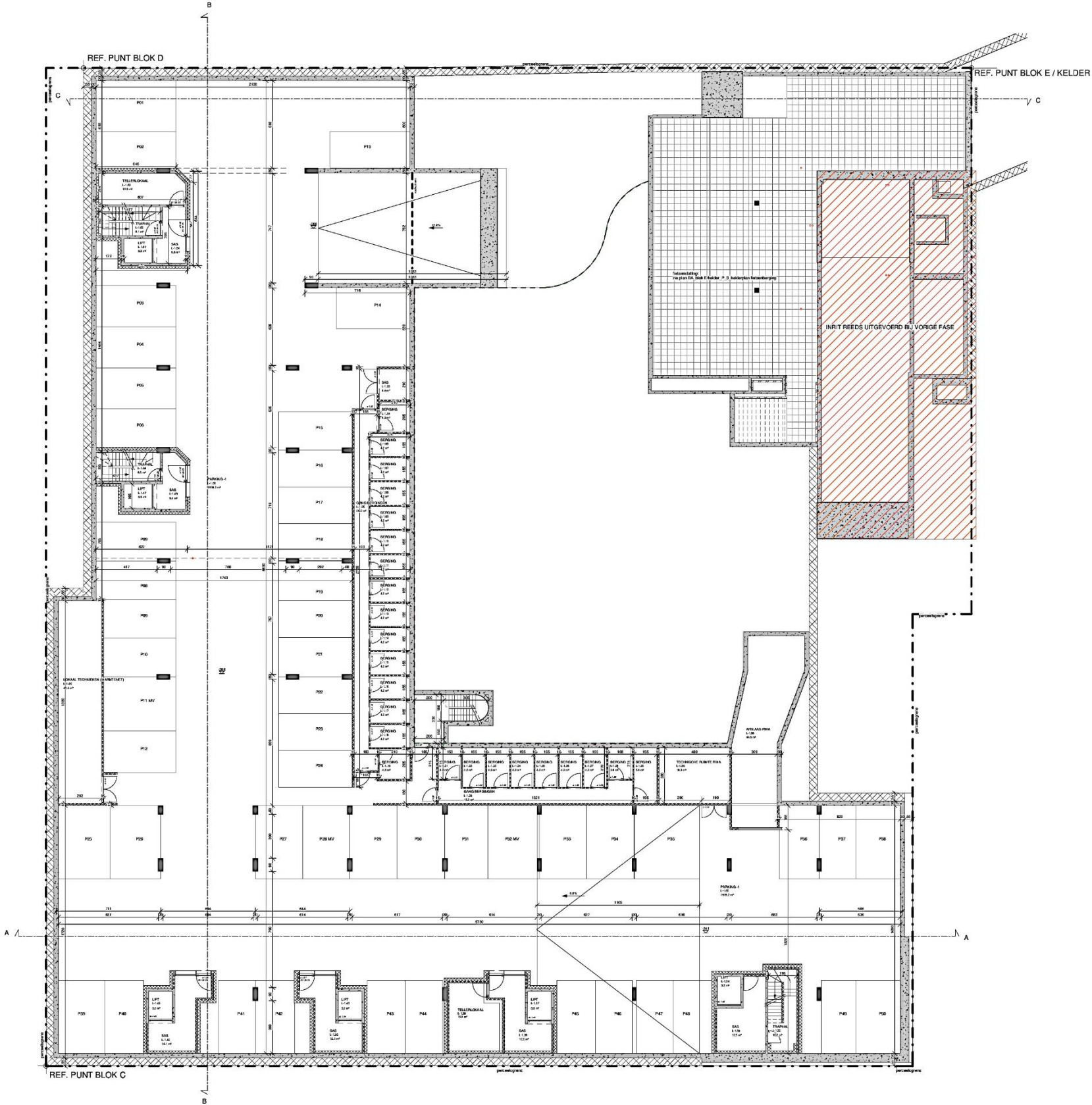

Figuur 12: Gelijkvloers blok C

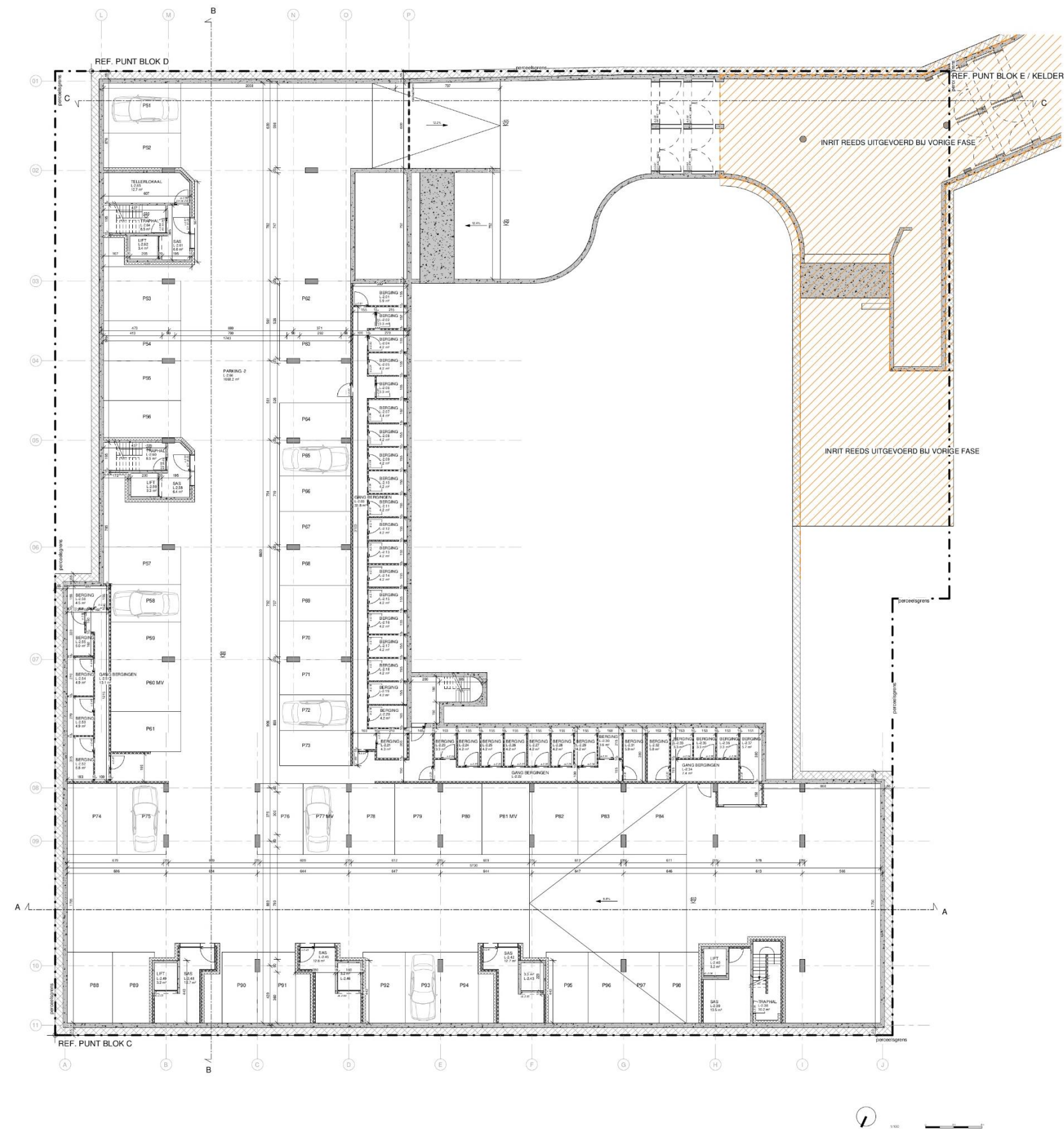

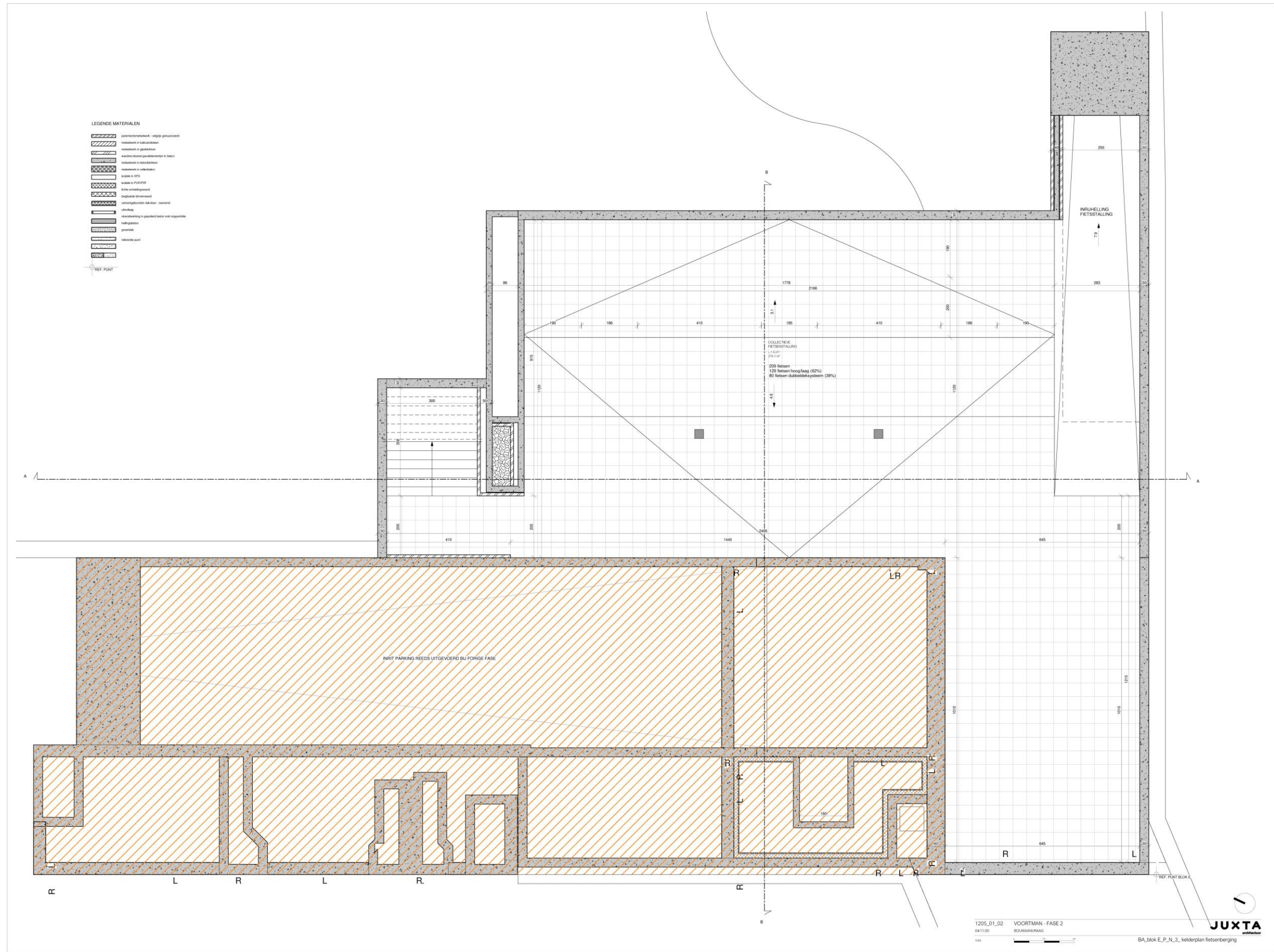
Figuur 14: Gelijkvloers blok E

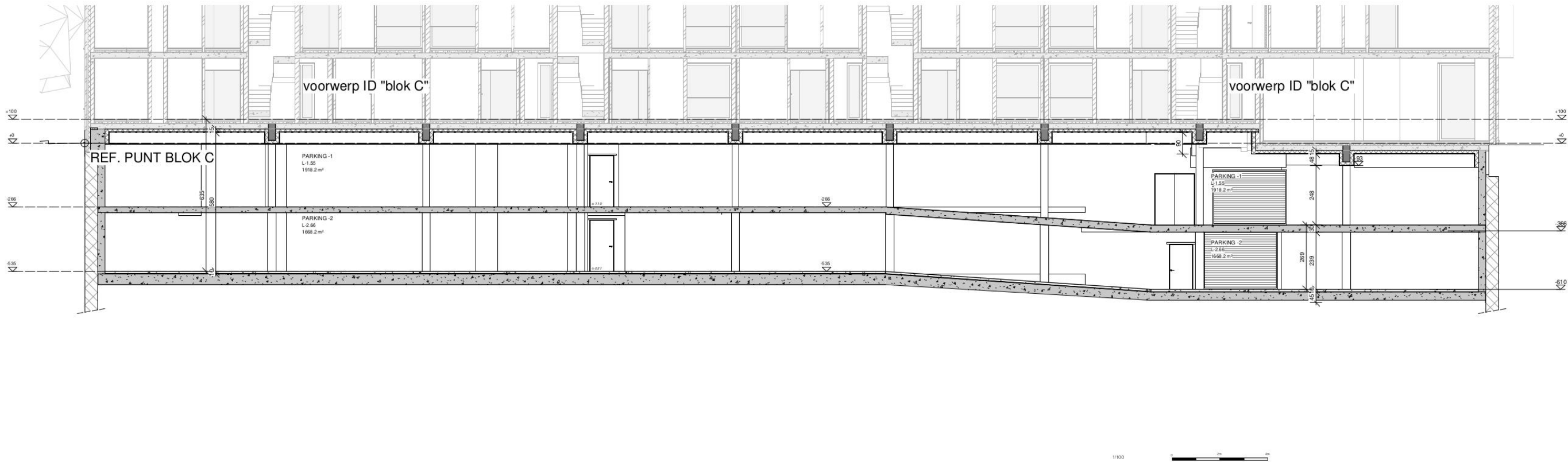
Figuur 15: Parking, niveau -1

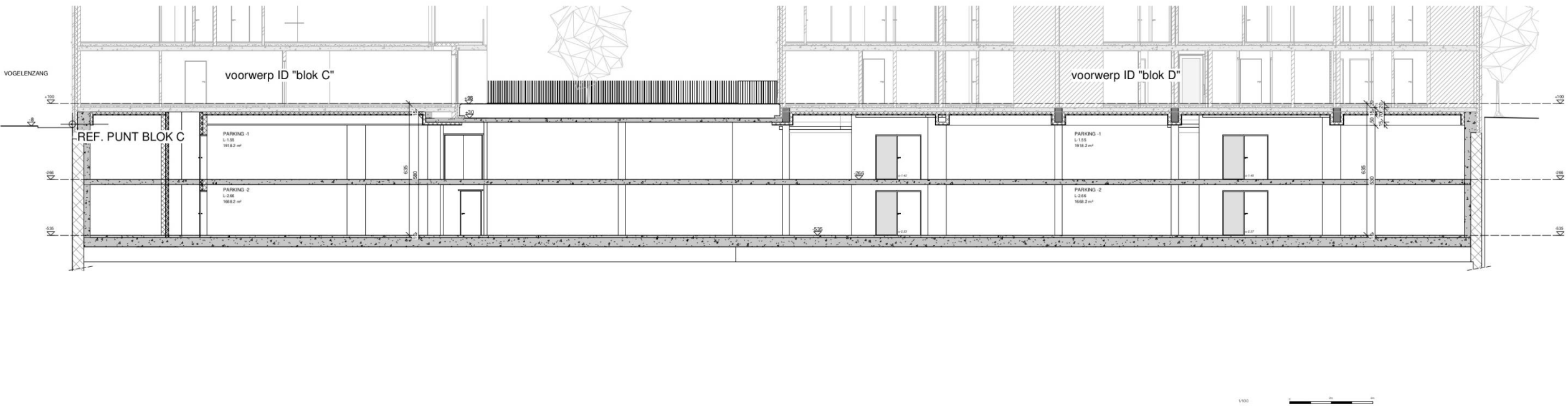
Figuur 16: Parking, niveau -2

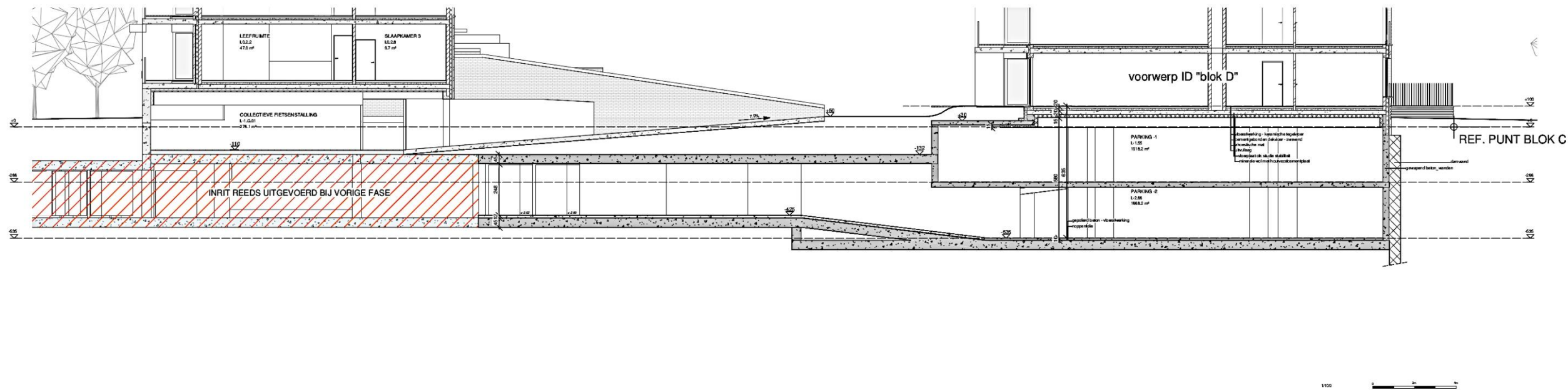
Figuur 17: Kelderplan blok E

Figuur 18: Snede AA

Figuur 19: Sede BB

Figuur 20: Snede CC

2.3.3 Werkwijze

Een archeologienota met beperkte samenstelling mag worden opgesteld omdat de confrontatie tussen de toekomstige werken en een beperkt aantal doorslaggevende aspecten van de landschappelijke ligging van het onderzochte gebied, de historische beschrijving of de bespreking van het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader aantoont dat geen verdere maatregelen nodig zijn.¹²

Deze archeologienota met beperkte samenstelling wordt opgesteld met betrekking tot werkzaamheden op een terrein waar sloopwerken en een bodemsaneringsproject heeft plaatsgevonden (zie verder). Hierdoor is de bodem tot op 1 m diepte verstoord. Er kan met aantoonbare zekerheid gesteld worden dat er geen relevant archeologisch erfgoed meer aanwezig is op het terrein. Het assessmentrapport blijft daarom beperkt tot de doorslaggevende aspecten.

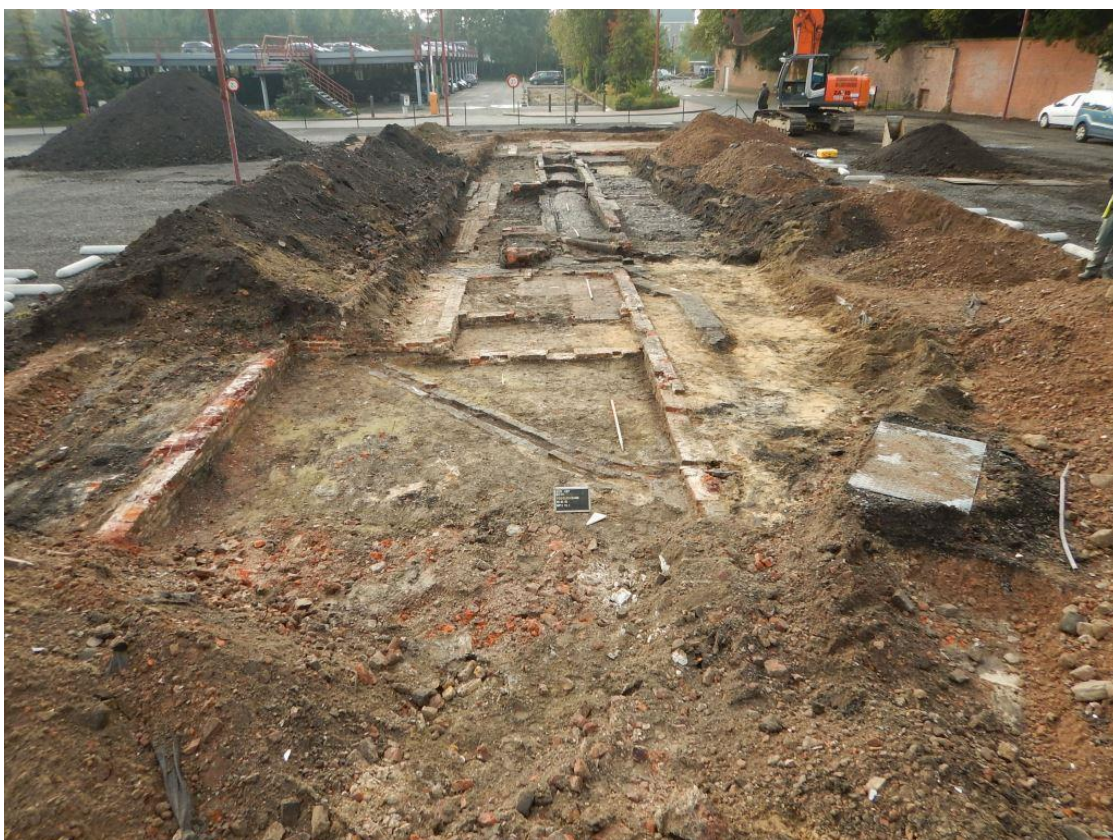
Bij de opmaak van de archeologienota werd contact opgenomen met de dienst Stadsarcheologie Gent.

¹² Code van Goede Praktijk 4.0, 108

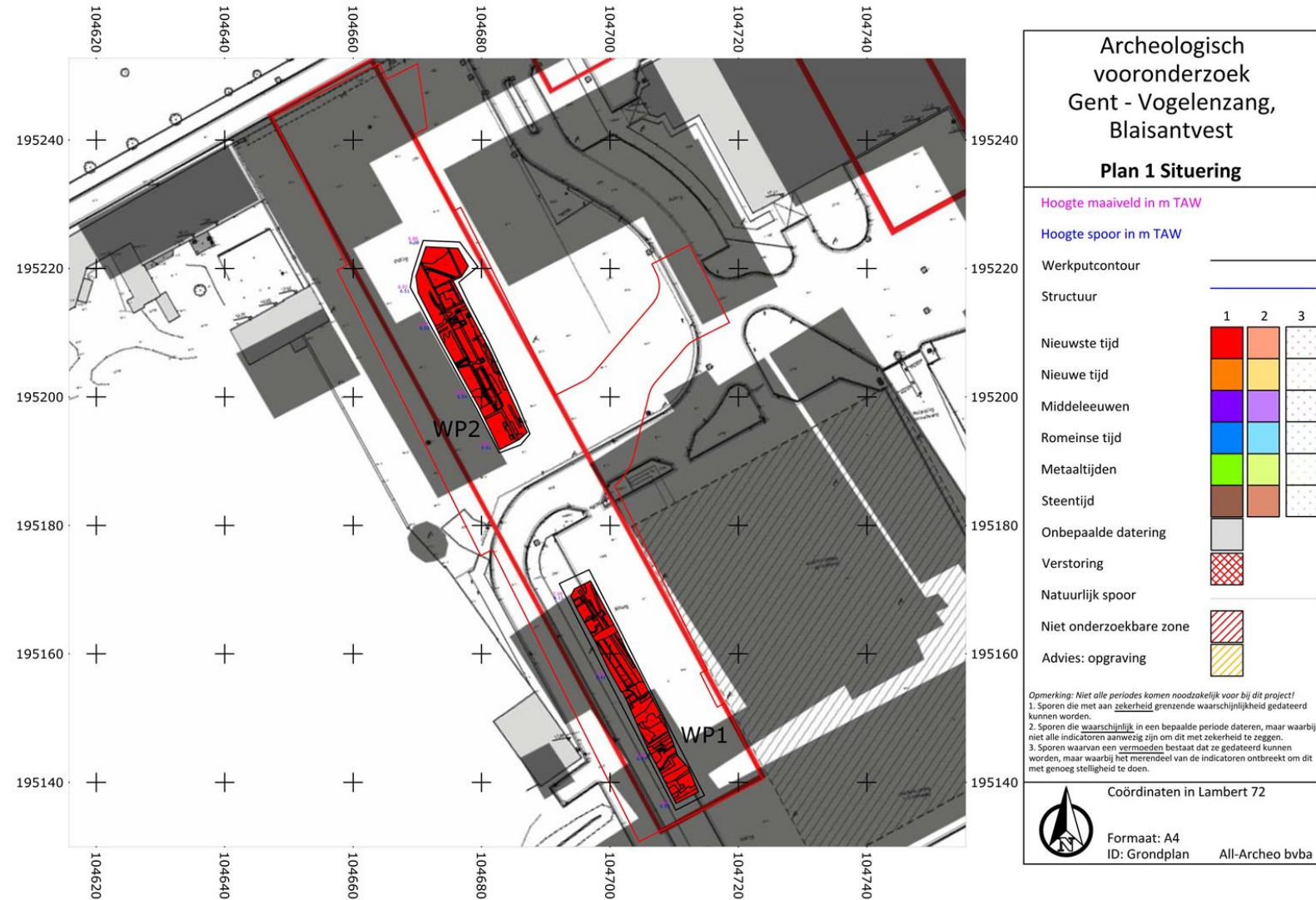
¹³ Bruggeman/Reyns 2015, 7; Agentschap Onroerend Erfgoed 2020: Zorghotel Voortman [online] <https://id.erfgoed.net/waarnemingen/211649> (Geraadpleegd op 20-11-2020)

Figuur 22: Industriële resten in werkput 1 (Bruggeman/Reyns 2015, 46, fig. 41)

Figuur 23: Industriële resten in werkput 2 (Bruggeman/Reyns 2015, 51, fig. 52)

Figuur 24: Projectie van de aangelegde werkputten en vastgestelde sporen (vlak 1) op de situatie ca. 1951 (Bruggeman/Reyns 2015, 59, fig. 67)

Op de site Vogelenzang, site Voortman, werden ophogingslagen met assen vastgesteld. Deze zijn voornamelijk beperkt tot het bovenste pakket, op het centrale deel van de noordelijke werkput na, waar ook een pakket met assen rechtstreeks op de C-horizont ligt. De ophogingslagen zijn voornamelijk in de nieuwe tijd te dateren. In het zuidelijk deel werd nog een deel van de A-horizont vastgesteld. De C-horizont werd er vastgesteld op een hoogte tussen 4,80 en 5,30 m TAW, circa 1,55 tot 2,30 m onder het maaiveld.¹⁴

Een bureauonderzoek voor een terrein net ten oosten van het onderzoeksgebied (ID 11423) toont aan dat het archeologisch potentieel van dit terrein ook slechts laag is. Aan de hand van historische kaarten en luchtfoto's, maar ook eerder onderzoek dat op de site Voortman plaatsvond, kunnen we besluiten dat er vooral resten aanwezig zijn op het terrein die te interpreteren zijn als ophogingspakketten uit de nieuwe tijd en industriële resten van de katoendrukkerij die op het einde van de 18de eeuw opgericht werd. Bijkomend archeologisch vooronderzoek binnen het onderzoeksgebied zou er slechts tot een beperkte kenniswinst leiden. Daarom werden in het kader van de geplande werken geen bijkomende archeologische maatregelen nodig geacht op dit terrein.¹⁵

Er werd ook een bureauonderzoek uitgevoerd voor het terrein juist ten zuiden van het onderzoeksgebied (ID 14855). Ook hier bleek het archeologisch potentieel van het terrein laag te zijn. Op het terrein vonden in het verleden reeds verschillende bodemingrepen plaats in het kader van de bouw van fabrieksgebouwen met bijhorende infrastructuur en de latere sloop ervan. Op basis van de landschappelijke ligging in een laag en nat gebied dat in de nieuwe tijd werd opgehoogd om de natte eigenschappen van de bodem te verbeteren, de gebruiksevolutie van het terrein en de resultaten van nabijgelegen uitgevoerde onderzoeken, werd er geen verder archeologisch vooronderzoek nodig geacht.¹⁶

2.4.2 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

Het onderzoeksgebied maakt deel uit van de site Voortman. Het betreft een katoendrukkerij die opgericht werd in 1790. De industriële resten daarvan zijn bij recente sloopwerken verwijderd. Daarbij werd de ondergrond van het terrein geroerd tot op ca. 1 m diepte. Uit eerder vooronderzoek op het terrein weten we dat de C-horizont zich hoogstwaarschijnlijk iets dieper bevindt, meer bepaald op een diepte van ca. 1,55 tot 2,30 m onder het maaiveld. Wat de mogelijk ongeroerde ondergrond van het terrein betreft, is het archeologisch potentieel ook slechts laag in te schatten. Oorspronkelijk betrof het een erg nat gebied. Daarom werden het terrein en zijn omgeving in de nieuwe tijd opgehoogd. Het terrein kent – op de recente sloopwerken na – een gelijkaardige gebruiksgeschiedenis als een zone net ten westen die in het verleden onderzocht werd door middel van proefsleuven en twee zones, respectievelijk ten oosten en ten zuiden, waarvoor een bureauonderzoek uitgevoerd werd. Deze drie onderzoeken besluiten dat het terrein slechts een laag archeologisch potentieel kent. Bijgevolg komen we ook voor het onderzoeksgebied tot het besluit dat het terrein slechts een laag archeologisch potentieel kent.

Wat is de impact van de geplande werken?

Op het terrein wordt de bouw van 69 appartementen en één handelspand voorzien, bovenop een parkeergarage met twee ondergrondse niveaus en een half verzonken, gemeenschappelijke

¹⁴ Bruggeman/Reyns 2015, 37-56

¹⁵ Reyns/Delannoye 2019, 40

¹⁶ Reyns 2020, 21

fietsenberging. Dit betekent dat het bodemarchief ter hoogte van het onderzoeksgebied volledig verstoord zal worden.

2.4.3 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Na het uitgevoerde bureauonderzoek blijkt geen verder archeologisch vooronderzoek nodig. Het archeologisch potentieel van het terrein blijkt laag. Er hebben in het verleden reeds heel wat bodemingrepen plaatsgevonden binnen het onderzoeksgebied. De bodemingrepen zijn in eerste instantie te relateren aan de bouw van een fabriek met bijhorende infrastructuur. Later werden de fabrieksgebouwen gesloopt en werd verontreinigde grond afgegraven tot op ca. 1 m diepte. Het terrein betrof vroeger een laaggelegen, nat gebied. In de nieuwe tijd werd het opgehoogd om de natte eigenschappen van de bodem te verbeteren. Op basis van de landschappelijke ligging, de gebruiksevolutie van het terrein en de verwachte gelijkaardige resultaten als drie nabijgelegen uitgevoerde onderzoeken, komen we tot het besluit dat het potentieel op kennisvermeerdering in geval van verder archeologisch onderzoek op het terrein te beperkt is om de kosten ervan te verantwoorden. Daarom worden geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig geacht in het kader van de geplande werken.

3 Samenvatting

Na het uitgevoerde bureauonderzoek blijkt geen verder archeologisch vooronderzoek nodig. Het archeologisch potentieel van het terrein blijkt laag. Er hebben in het verleden reeds heel wat bodemingrepen plaatsgevonden binnen het onderzoeksgebied. De bodemingrepen zijn in eerste instantie te relateren aan de bouw van een fabriek met bijhorende infrastructuur. Later werden de fabrieksgebouwen gesloopt en werd verontreinigde grond afgegraven tot op ca. 1 m diepte. Het terrein betrof vroeger een laaggelegen, nat gebied. In de nieuwe tijd werd het opgehoogd om de natte eigenschappen van de bodem te verbeteren. Op basis van de landschappelijke ligging, de gebruiksevolutie van het terrein en de verwachte gelijkaardige resultaten als drie nabijgelegen uitgevoerde onderzoeken, komen we tot het besluit dat het potentieel op kennisvermeerdering in geval van verder archeologisch onderzoek op het terrein te beperkt is om de kosten ervan te verantwoorden. Daarom worden geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig geacht in het kader van de geplande werken.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Architectenbureau Van Acker en Partners, 2015: *1205_02_Voortman_Restauratie. Bouwhistorische nota*, Gent.

Bruggeman, J./N. Reyns, 2015: *Archeologisch vooronderzoek Gent – Vogelenzang-Blaisantvest. Zorghotel en serviceflats Voortman*, Temse (Rapporten All-Archeo bvba 290).

Code van Goede Praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren (versie 4.0), (https://www.onroenderfgoed.be/sites/default/files/2019-03/CGP_V4_geen_TC_20190322.pdf op 20-11-2020).

Reyns, N., 2020: *Archeologienota met beperkte samenstelling Gent – Vogelenzang (fase 3)*, Bornem (Rapporten All-Archeo bvba 918).

Reyns, N./C. Delannoye, 2019: *Archeologienota Gent – Vogelezang*, Bornem (Rapporten All-Archeo bvba 870).

Reyns, N./R. Ferket, 2019: *Archeologienota met beperkte samenstelling Gent – Vogelenzang. Verkaveling Voortman – Lot 6*, Bornem (Rapporten All-Archeo bvba 917).

4.2 Websites

Databank ondergrond Vlaanderen (2020)
<https://dov.vlaanderen.be>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2020)
<https://geo.onroenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2020)
<https://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2020)
<https://inventaris.onroenderfgoed.be/>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2020)
<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

